

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

12741000

BRNO 1980

užito šedě zbarveného rohovce.

Štěpánovice II /okr. Třebíč/

Po pravé straně silnice z Jaroměřic n. R. do Třebíče na dnes již oploceném pozemku za bývalým dvorem je sídliště lidu kultury s MMK. V katastru obce je to již druhá lokalita uvedené kultury⁹. Část sídliště byla pravděpodobně zničena zástavbou v obci. Podle informací nacházely se při různých zemních úpravách v obci jak zlomky keramiky tak i broušená industrie. V r. 1972 byly podchyceny na výše popsané poloze nádob mladšího stupně kultury s MMK.

Poznámky:

- 1 PV AÚB, 1975.
- 2 J. Palliardi, Die relative Chronologie der jüngeren Steinzeit in Mähren, WPZ 1, 1914, 216; F. Vil - domec, HP 8, 1931, 5.
- 3 F. Vildomec, Praehistorie okresu moravsko-budějovického, 1927.
- 4 J. Palliardi, Sídliště z mladší doby kamenné u Boskovštiny, Pravěk VII, 1911, 22.
- 5 J. Kovárník, Nové archeologické nálezy z okolí Jaroměřic n. R., PV AÚB, 1974, 93, tab. 75: 12-15; týž, Terénní průzkum regionu horního toku Rokytne a Jevišovky, PV AÚB, 1975; týž, Další nálezy pravěkého osídlení regionu horního toku Rokytne, PV AÚB, 1976; týž, Nový způsob reparaace neolitické keramiky, SPFFBU E 22-23, 1977-1978, 272-274, obr. 2-3, tab. XXIII.
- 6 J. Kovárník, PV AÚB, 1974, 93.
- 7 J. Palliardi, Die relative Chronologie der jüngeren Steinzeit in Mähren, WPZ 1, 1914, obr. 5a, c, e.
- 8 J. Skutil, Bratislava 7, 1933, 178; týž, Światowit 16, 1936, 74; B. Klíma, archiv AÚB, čj. 265/47. Za informaci děkuji Josefu Kaufmanovi;
- 9 J. Palliardi, Pravěk VII, 1911, 22; F. Vildomec, ČVMSO XXXVI, 1925, 3-4; týž, OP VII-VIII, 1928-1929, 35, obr. 10.

Neu festgestellte Lokalitäten prähistorischer Besiedlung Südwestmährens. Bei Terrainbegehungen gelang es dem Autor im Flussgebiet der Jevišovka und Rokytne weitere Belege einer prähistorischen Besiedlung zu erfassen. Interessant ist die Umgebung von Jevišovice /Bez. Znojmo/, wo Lokalitäten, reich an Hornsteinstoff, liegen. Aus dem angeführten Gebiet, den Katastern der Gemeinden Bojanovice, Jevišovice und Vevčice, stammt eine kleinere Serie jungpaläolithischer Werkzeuge.

Weitere Artefakte gleichen Alters fand man bei Moravský Krumlov /Bez. Znojmo/ und Petrůvky /Bez. Třebíč/.

Neue Fundkomplexe einer neolithischen Siedlung konzentrieren sich besonders im Flussgebiet des oberen Laufes der Rokytne und ihrer Nebenflüsse. Es handelt sich besonders um die Konzentration neolithischer Lokalitäten bei den Gemeinden Lesůnky, Štěpánovice und Přátovo im Bezirk Třebíč. Eine weitere Siedlung der Kultur mit MBK stellte man bei Bojanovice /Bez. Znojmo/ fest.

ZPRÁVA O INVENTARIZACI ARCHEOLOGICKÉ SBÍRKY VRBASOVA MUZEA VE ŽDÁNICÍCH V ROCE 1977 /okr. Hodonín/

Zdeněk Měřínský, Stanislav Stuchlík, AÚ ČSAV Brno

Na základě žádosti Vlastivědného kroužku při Vrbasově muzeu ve Ždánicích pověřilo ředitelství Archeologického ústavu ČSAV v Brně referenty zpracováním archeologické sbírky muzea. V roce 1977 bylo zpracováno, zainventováno a zdokumentováno přes 200 předmětů, z nichž část bylo nutno i konzervovat, což bylo provedeno v laboratořích AÚ ČSAV. Většina materiálu pochází ze Ždánicka. Mezi zpracovanými předměty vyniká zejména kolekce broušené neolitické a eneolitické kamenné industrie, několik hrobových celků kultury se zvoncovitými poháry, inventář dvou bohatých laténských hrobů ze Ždánic a Dražůvek a středověké keramické akvamanile. Z nálezů nepocházejících ze sběrné oblasti muzea je zajímavá kolekce bronzového materiálu z mladší doby bronzové ze Slovenska.

Bericht über die Inventarisierung der archäologischen Sammlung des Vrbas-Museums in Ždánice im Jahre 1977 /Bez. Hodonín/. Im Jahre 1977 hat man mit der Inventarisierung der archäologischen Sammlung des Vrbas Museums in Ždánice begonnen. Bisher wurden über 200 Gegenstände verarbeitet, von denen der Grossteil aus Ždánice stammt.

Von Bedeutung ist darunter eine Kollektion geschliffener neolithischer und äneolithischer Steinindustrie, einige Grabkomplexe der Glockenbecherkultur, das Inventar von zwei reichen laténezeitlichen Gräbern aus Ždánice und Dražůvky, eine mittelalterliche Aquamanile und die Kollektion an Bronzeindustrie aus der Slowakei.

LIDSKÁ KOSTRA VE ŠTĚRKOVNĚ U DOLNÍCH VĚSTONIC

/okr. Břeclav/

Bohuslav Klíma, AÚ ČSAV Brno

Při příležitostné obhlídce štěrkovny n.p. Ingstav západně Dolních Věstonic byla 15.5. 1977 zachráněna ve stěně před postupující těžbou bagru neúplná lidská kostra v mělce zahloubeném objektu s černavou sazovitou výplní na dně. Ležela v ní v natažené poloze od západu k východu, zády vzhůru. Byla velmi špatně dochována, nedoprovázely ji žádné průvodní předměty v bezprostředním okolí a neumožňovala ani žádná jiná zjištění. Spíše než o pohřeb šlo patrně o násilné nebo nahodilé uložení mladšího dospělého jedince,

Menschliches Skelett in der Schottergrube bei Dolní Věstonice /Bez. Břeclav/. In der Schottergrube westlich der Gemeinde wurde am 15.5. 1977 in der Wand vor der fortschreitenden Förderung des Baggers ein unkomplettes Skelett in einem leicht eingetieften Objekt mit schwarzer russiger Ausfüllung geborgen. Es war in Strecklage von West nach Ost, mit dem Rückennach oben, schlecht erhalten, ohne Begleitmaterial und ermöglichte keine Feststellungen. Eher als um eine Bestattung handelte es sich vermutlich um eine zufällige oder gewalttätige Beisetzung eines jüngeren erwachsenen Individuums.

POUŽITÍ LASEROVÉ MIKROSPEKTRÁLNÍ ANALÝZY PRO HODNOCENÍ ARCHEOLOGICKÉHO MATERIÁLU

Ladislav Págo, AÚ ČSAV Brno

Bližší poznání archeologického materiálu bylo předmětem zájmu již v minulém století. Aplikace přírodních věd v historických oborech, např. v klasické archeologii, se týkala zejména chemických analýz nalezených předmětů. V množství zahraničních prací o chemických rozborech jsme však v té době nezůstali pozadu ani u nás¹. Byly uveřejněny nejen výsledky analýz, ale současně hledány i vztahy a souvislosti mezi chemickým složením zkoumaných předmětů i místem a dobou jejich vzniku. Přes veškerou snahu nebylo možno najít bližší souvislosti. To bylo pochopitelně podmíněno stavem existujících analytických metod, zařízení a přístrojů, které nemohly přinést uspokojivé výsledky. S rozvojem vědy a techniky došlo však v tomto směru ke značnému pokroku, jenž umožňuje získávání podrobnějších a dokonalejších informací o studovaném materiálu a pomáhá tak do značné míry při řešení problematiky určitého kulturního období.

Dosud prováděné spektrální analýzy archeologického materiálu byly především zaměřeny na vodivé materiály, tedy hlavně na předměty kovové a přinesly mnoho důležitých a zajímavých poznatků o jejich složení, technologii, způsobu výroby, obchodních cestách a stycích v pravěku, provenienci kovu nebo hotových výrobků a podobně. Pro studovaný materiál možno však použít jen takové analytické metody, které by zkoumaný předmět nepoškozovaly. Tomu odpovídá např. zmíněná metoda spektrálně analytická, zvláště pak laserová mikrospektrální analýza, která se s výhodou uplatňuje i u materiálů nevodivých. Předností těchto analytických metod je, že je lze považovat za metody nedestruktivní, neboť zásah na materiálu a jeho spotřeba při vlastní analýze jsou prakticky zanedbatelné.

V našem výzkumu bylo obou uvedených metod pokusně použito při studiu chemického složení některých keltských kovových nálezů, tj. zlatých, stříbrných a měděných mincí, kovových drátků a zlatých šperků a současně bylo zjišťováno i složení obsahu tavicích tyglíků a licí formy. Kromě hlavních prvků byly sledovány i doprovodné a stopové prvky s cílem zjistit chemismus, případně technologii výroby předmětů, provést srovnání stejných předmětů z různých lokalit, příp. posoudit provenienci kovů v hotových výrobcích nebo použitých surovinách. Z dosažených výsledků pomocí laserové mikrospektrální analýzy vyplývá, že např. tavicí tyglíky podle obsahu zjištěných prvků, především mědi a zinku, byly používány k přípravě měděné suroviny /slitiny/. Přítomnost stříbra a mědi byla prokázána jen u licí formy a lze tedy předpokládat, že forma byla naposledy používána k lití stříbra, slitiny stříbra a mědi, resp. mědi se stříbrem. To je také v souladu s obsahem prvků zjištěných u analyzovaných měděných případně stříbrných předmětů².

Je vhodné poznamenat, že v případě analýz vzorků z keramického materiálu nebyly na vnitřních stěnách předmětů patrný pouhým okem žádné stopy zbytků kovu, strusky a podobně. Pro ověření či potvrzení re - produkovatelnosti získaných výsledků byla laserové mikrospektrální analýze podrobena opakovaně různými s-

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1977

- Vydává : Archeologický ústav ČSAV v Brně , sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : Akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : doc. dr. B. Klíma, A. Malinková, A. Šik
Na titulním listě : Bronzová dýka z únětického pohřebiště v Mušově
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis - 450 kusů - neprodejné